Hadisi za kusekesa zakuwa na maana

Luga ya Kimwani

Ficha Técnica

Título: Hadisi za kusekesa zakuwa na maana
(Kimwani Folktales)

Língua: Kimwani

Illustraçãos: R.C.

Primeira edição electrónica, 2010

Produzido por: JUWA (Associação Jumuliya ya Wamwani)
lidemo.net@gmail.com
C.P. 652
Nampula, Nampula
Moçambique

O utilizador pode copiar e distribuir a obra.

Vilipo emu

Hadisi ya Fisi 5
Hadisi ya kashoti 8
Hadisi ya kiswa 11
Hadisi ya Ncikumba 13
Hadisi ya Nyani na Sungula 16
Hadisi ya Nnemba 19
Hadisi ya Uku na Hanga 21
Hadisi ya tajili na masikini 22
Hadisi ya Sungula, Nyani na Nazolo 24
Hadisi ya Nyoka na Sungula 26
Hadisi ya Nembo na Sungula 27
Hadisi ya Sungula na Meela 30
Hadisi ya Nyani na Nyoka 32
Hadisi ya kusowela ka luga ya Kimakuwa, Kimakonde na Kimwani 34
Hadisi ya Momadi 36
Hadisi ya Miniyani 39
Hadisi ya Selemani na Maliyamu 43
Hadisi ya halusi ya Sungula 48
Hadisi ya wana watatu 50
Hadisi ya lapazi 53
Hadisi ya Sungula mmasamba 55
Hadisi ya mwivi 57
Hadisi ya Budela na Kalembe 60

Hadisi ya Fisi

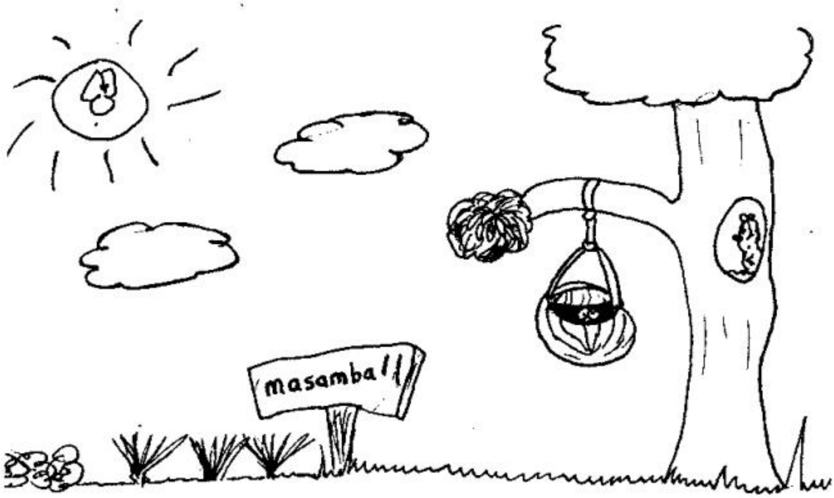

Paukwa! Pekale! Sungula na nyani wákiwa munu na lafiki yake. Sungula kâzowelela kuka masaamba a wanyewe

kumwiwa mmanga, matango na mafuluwela. Suku moja, mwanyewe akinkola sungula ile mmasaamba ake. Wakati wankolile kanfungila nlema sana-sana, akintunduka, akuka akisakula moto aje amoce. Wakati walawile mwanyewe lema lile, nyuma yake akija fisi palema pale, akilawa sungula kaamba:

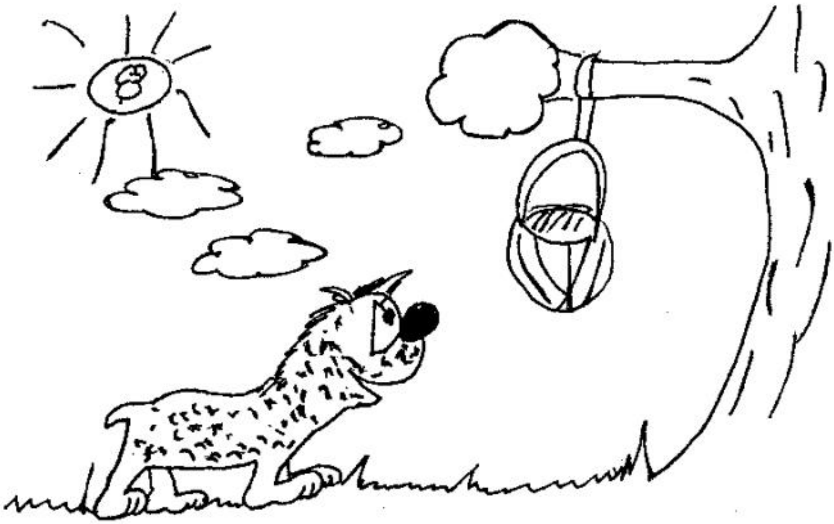

"Omi wanifúngila nlema-mu nipanje makongolo-ya, nomi

sikidili, nípanja mwaja? Uwe fisi ingila nlema-mu upanje makongolo-ya."

Fisi kaamba:

"Inga nukufungulile ningile omi nipanje."

Kweli, fisi ile akifungula lema, sungula akilawa, iye akingila.Sungula akifunga lema lile sana-sana, akimwambila fisi:

"Epo kwangamiya, úmmona mwanyewe vyaasaka kukutenda."

Mwenyewe ile wakati wajíle na moto kumoca sungula, kansingana fisi.

Fisi kaamba:

"Sumi, sumi, sumi!"

Mwanyewe ile akinjibu akámba:

"Omi eco sijiwa."

Akintwala fisi ile akimoca, akilungula piya.

Na hadisi ikísa.

Maana ake:
Ujanja wa sungula na utolu wa fisi.

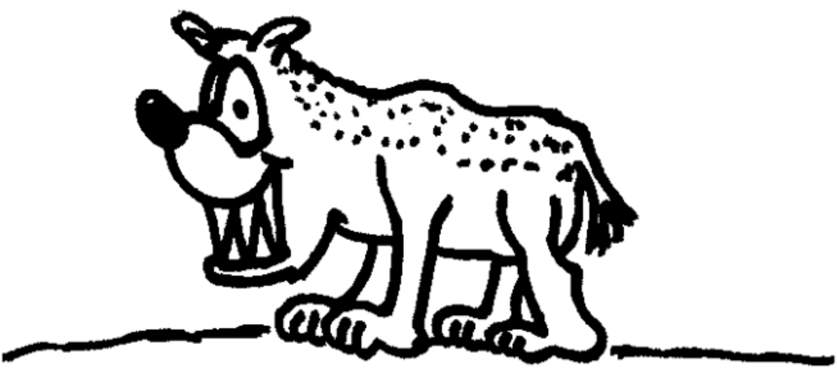

Hadisi ya kashoti

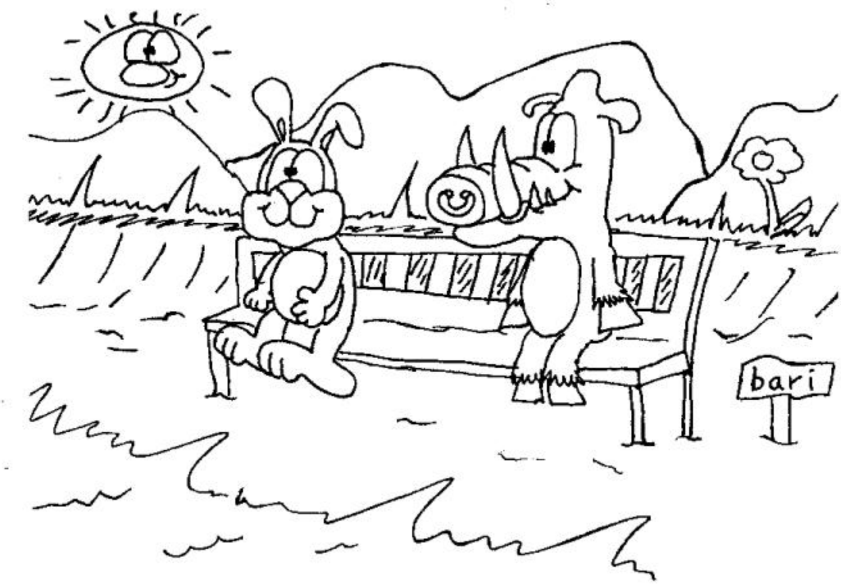

Paukwa Pekale. Ákiwepo sungula na mango. Sungula na mango wákiwa munu na lafiki yake.

Suku moja wêkala mwani nlufuko, maso wakinang'aníza kubali. Mwawekale, mwawekale, sungula kawona kashoti baidi mbali mule yankwelela yankuja, kamwambila mango kaamba:

"Uwe mwenzangu! Ona kashoti ileee yankwelela yankuja."

Mango akámba:

“Yepi noyo?”

Sungula akámba:

“Ileee!”

Mango akámba:

“Paaa! Pauniona kuseka kuno, niwankusekela kashoti noile.”

Wekála mpaka kashoti ile ifíka.

Paifikile, kila mmoja akwamba:

“Yangu omi, yangu omi”.

Wengíla kukaidiyana.

“Haa! Omi ndi nanzile kuwona.”

Mango akámba:

“Paaa! Omi auniwona kamba nanza kusekela mida?”

Wakisukúla kashoti ile mpaka ukaya kunyumba ya nfalume.

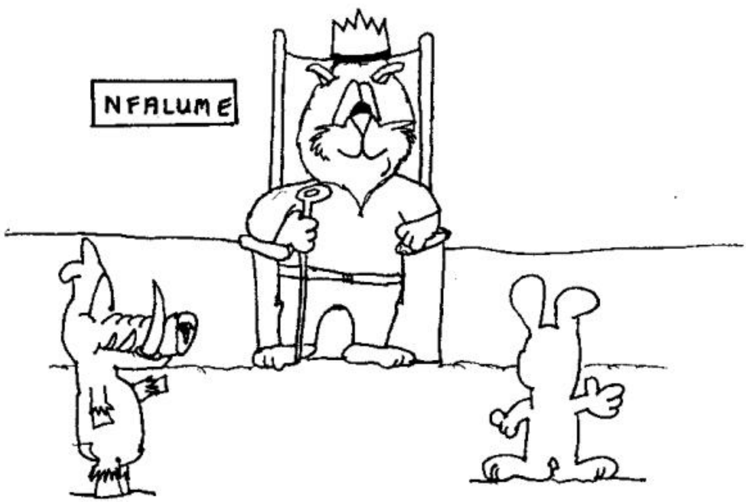

Sungula akámba:

“Nfalume kashoti-yi nanza kuonelela omi nikimolotéla mango-yu nikámba ona kashoti ile yankwelela yankuja.”

Nfalume akámba:

“Sambi uwe mango tuke-ko!”

Mango akámba:

“Kweli, falakini wakati wanámbile sungula ona kashoti ile yankuja, omi nimwámbila kuwa niona mida, kuseka kuno niwankusekela kashoti noile.”

Mafalume kunang’aniza shaliya wawóna kuwa kweli mango kawanawo shaliya konta kankusekela kashoti. Ntamana mango kapata kashoti sababu ya kuseka kwake.

Sungula njanja fala kapeledeli kashoti kapewa mango. Na hadisi ikisa

Maana ake:
Fulai upatile kinu, ujanja auna faida.

Hadisi ya kiswa

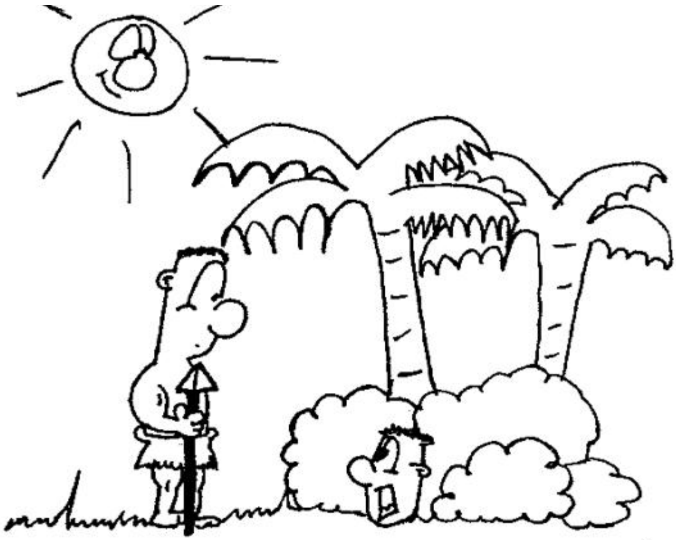

Paukwa! Pekale! Ákiwepo munu, suku moja kóka nnundu kasingana kiswa cikala. Munu ile kadaili kiswa cile, kaamba:

"Kiswa, mbana kwikala panundu?"

Kiswa cijíbu:

"Ciníkaze epa, kanywa!"

Munu Ile koka ukaya kawámbila wanu nkaya mule kaamba:

"Omi nisingana kiswa panundu, nidaili kiswa mbana kuwa epa?"

Kiswa caamba:

"Niwa epa sababu ya kanywa."

Nopale-pale walawa wanu wamba:

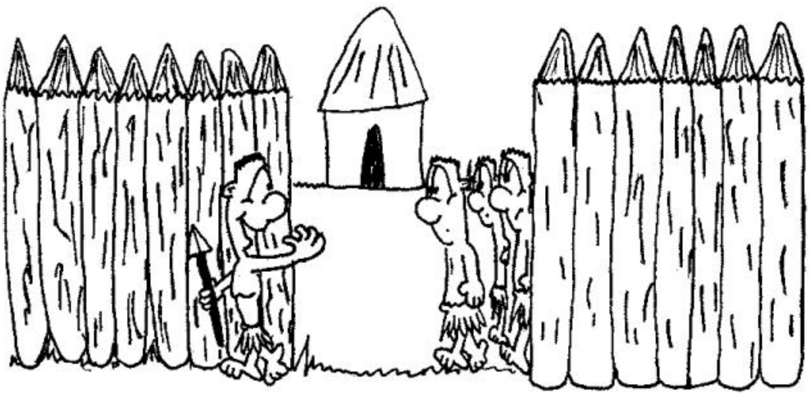

"Tuke ukatolotele kiswa-co."

Waláwa wanu wóka mpaka panundu pale, kweli wasingána kiswa.

Sambi, wanu wale wakámba:

"Aya, soweza." Munu ile kasoweza, fala kiswa acisowele.

Wanu wale walamúla wamulaye mwanadamu ile wanfífile.

Nopale-pale wakimuláya.

Sawanamba kunfifila kiswa cisowéla caamba:

"Mwaja lelo uwe mwanadamu aufwile? Ikulaya kanywa yako!"

Na hadisi ikísa.

Maana ake:
Munu imuláisa kanywa yake.

Hadisi ya Ncikumba

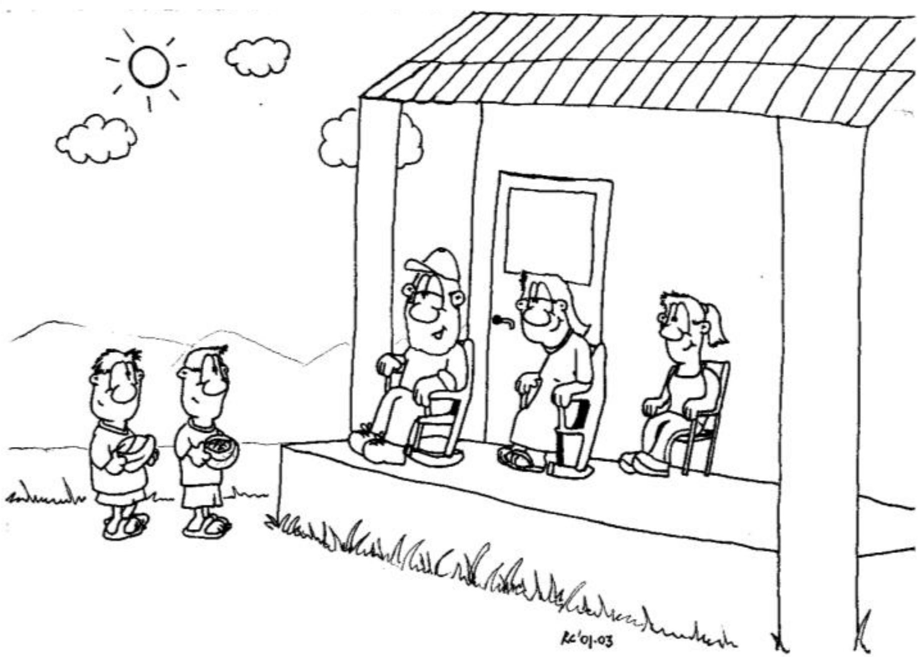

Paukwa! Pekale! Kêkala munu na lafiki yake. Wêkala wingi wa siku, anta sukú-yo wanemba walili woka ka Ncikumba kupofya konta nzee Ncikumba akiwanawo wana wawili wáli.

Wanemba wale wakuka wakiwapofya wáli wale ka nzee Ncikumba wakikubaliwa.

Nze Ncikumba kusaka kuwayelela kamba asikizananawo, katwala masamba a mininga mengi, kantula; uku kunsinja kammánika sana-sana; kazonga cima yake piya kesa. Sambi,

kantwala uku ile kamwawanya vipande viwili. Nzee Ncikumba katwala kipande kimoja ca uku cile kasanganya na cima kataya mmasamba mule kazingiliza kafungila, na kipande cengine
cile katenda novile. Nzee Ncikumba akiweta wanemba wajile kupofya wale, wafíka.

Kawámbila kaamba:

"Ukani mukaloweke masamba-ya kumuto kule, fala aje mmoja mmoja ninfunde vyalowekiwa mwanamasambaya."

Kweli, kaja mmoja kamwambila kaamba:

"Ukifíka kumuto-ko, ukafungule masamba-ya nkati-mu iwapo cima ulavye, ulye, masamba-yo uloweke ujenawo."

Kamwíta nnemba mwengine ile ketika kaja. Sanamba kwambiliwa kinu, na nkwewe, kaamba:

"Paaa! Omi nikwijiwa mida namuna vyalowekiwa mwana-masambaya."

Nkwewe ile kaamba:

"Basi ukani."

Wóka mpaka kumuto kule, mwengine sasakile kwambiliwa kinu ile, na kufika kaloweka masamba ale na cima yake, akinyandíla piya nkati nomule nyandi, nyandi, nyandi.

Sambi, mwenziwe ile kafungula masamba ale, kalavya cima kengila kulya, lafiki yake ile kandaili kaamba:

"We! Cima-yi kutwala ndepi?"

Kajibu kaamba:

"Nitwala mmasamba nomu."

Pawaludile wakúka ukaya, wapeléka masamba ale, nze Ncikumba na kufungula masamba ale kawona cima inyandíkila mmsamba mule.

Na kuona javile, kantuwa mwanawe kumpa kunlomba, konta aasakile kusikiliza ca kwambiliwa. Fala ile asakile cakwambiliwa ile, kapewa muka kanlomba.

Na hadisi ikísa.

Maana ake:
Munu siti akubali kufundiwa kinu vyacijúzi kutendiwa.

Hadisi ya Nyani na Sungula

Paukwa! Pekale! Ákiwepo nyani na sungula wapangána ulafiki. Suku moja wasikízana kupita wakenénda. Wenénda wafíka panundu, somo sungula kawonelela ninga fala aakidili kukwela.

Sungula kamwita lafiki yake nyani kaamba:

"Somo usitikine tabiya yangu sikidili kukwela, kwelela uwe ninga zile tilye.

Somo nyani kakwela mpaka julu. Sungula kaamba:

"Ukinefyéla nomi nikílya."

Sambi, nyani wakati wákilya ninga zile, akimwefyéla sungula makotope.

Sungula kwamba akapule ninga, akapula kotope. Novile novile, sungula kakapula makotope matupu, mpaka vinkíma.

Kamwámbila nyani kaamba:

"Mwenzangu omi nankuka kunundu."

Sungula koka mpaka ukaya kalimodali kavala nguwo za pili, akingíla mmota, akúka mpaka nokule ka mwenziwe nyani kule, na kufika kule kemisa mota. Na kulawa nyani julu kule kaamba:

"Nisuke?"

Sungula kaamba:

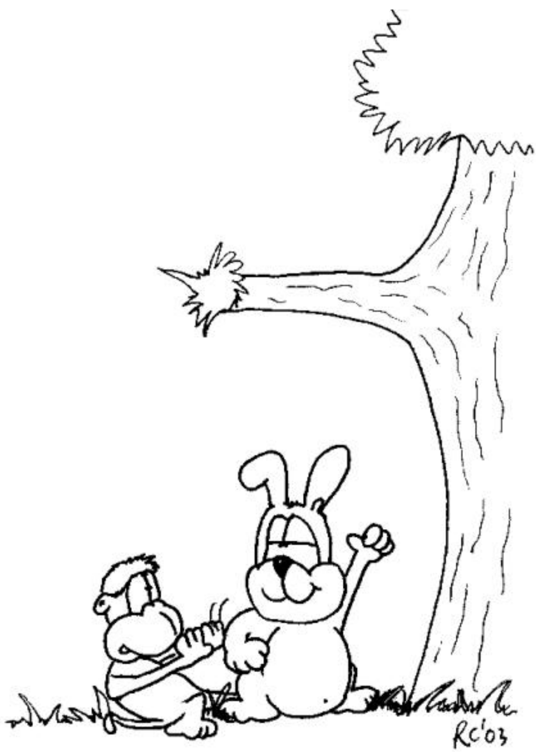

"Sim, sim, sim."

Kadaili tena:

"Nikwefyeleni ninga?"

Sungula:

"Sim, sim, sim."

Nyani kesuka munninga mule kaja pansi.

Kufika pansi, sungula kengila kumwibiya.

Akimwibíya mpaka akitoshéka

akimwása akúka vyake ukaya, akivúla vyavalile vile akivála nguwo zake akiláwa mpaka nokule kâkiwa kule, kansingana nyani kankulila
kwibiiwa.

Nyani akimwambila sungula akamba:

"Somo kawapo ajile-pa kaníbiya fala akisowéla kizungu. Kaníbiya koka vyake simmonile tena" (kumbe sungula, amwijiwe).

Sambi sungula kaamba:

"Njoo timbe."

Akanza nyani kwimba "Nilya ninga, nilya ninga,
Nimwéfyela makotope." (2x)
Sambi na sungula nneye akimba!
Nincapa kumininga, nincapa kumininga.
Kadaniza mwa nzungu." (2x)
Na hadisi ikisa.

Maana ake:
Ukinkidili mwenziwo malefu, pengine iye akukidili mapana.

Hadisi ya Nnemba

Paukwa! Pekale!

Ákiwepo mwana nlume kazi yake íkiwa ya kutambiza.

Mwana nlume akisikíla ipíta faladi nkaya mule, iye aákuka kuzika na ikifíka jumaa aákuka kunsikiti kuswali. Sambi nkaya mule uja ulwele umpáta mamaye.

Nnemba ile akimwása mamaye akúka vyake mwani.

Suku moja wakati waludile mwani, kansingana mamaye kafwa. Nopalepale hapana namuna tena, akipita akiwambila wanu akiséma kuwambila wanu kuwa mama kafwa. Wanu wandáili epa kuzíka lini?

Kawajibu kaamba:

"Kuzika jiloni."

Wanu wale wasikízana nkaya mule piya kuwa nnemba sasaka kuzíka ile mamaye kafwa, epa nofwe piya tisuke kuzíka.

Wakati waifikile jiloni, lapazi ile kekala kuwalinda wanu waje wakazike. Ajile anta munu mmoja. Mama! Asokeziwe lapazi, kapita tena kawambila wanu wale piya, wanjíbu wámba:

"Tikuja subû."

Kekala kawalinda subû awajile, kammona mamaye

kankuvunda, katwala kafani kanfinika kammweleka, katwala afi koka mpaka mwani katwala ntumbwi kengila na mamaye.

Nopalepale kanza kukumbukila akámba:

"Kamba nikipitanga kufaladi mama nanga wanizikisa."

Akúka akiléfya iye na mamaye mmaji.

Na hadisi ikísa.

Maana ake:
Munu akisikíla faladi oke akazíke.

Hadisi ya Uku na Hanga

Paukwa! Pekale! Uku na hanga piya wákikalanga nkaya wákifuwiwa. Wanyewe wafuwile wale na kufika suku ya kusinjiwa nyama akikolíwa Uku na hanga wasinjiwe, watendiwe nsuzi, daima novile novile. Suku moja uku kamwámbila hanga kaamba:

"Makeshamungu fadali titile tuke nnundu."

Hanga kaamba:

"Aye Mwenyezimungu akijanlíya."

Kalawa uku kaamba:

"Anta Mwenyezimungu asijanliye omi nukuka vyangu."

Wakati wa kucele, hanga keluka pulll koka vyake kabaki uku.

Uku kayelela kwiluka afikile mali, epa na pale kagwa.

Sambi hanga wakati wafikile nnundu mule kamota, kanza kwita:

"Uku tuke tuke! Uku tuke tuke!"

Na hadisi ikísa.

Maana ake:
Munu alitaya udumaï kinu sákidili.
Mwenyezimungu akitówa kusaka kinu-co aciwa.

Hadisi ya tajili na masikini

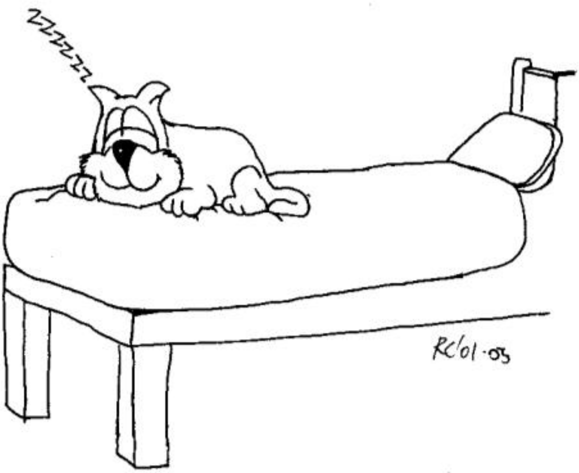

Paukwa! Pekale! Ákiwepo munu na nduye. Munu na nduye, mmoja ákiwa tajili na mali ake, wa pili ákiwa masikini na wanawe. Wakikála wingi wa siku wengíla kushupana kamba sáwali munu na nduye.

Tajili na mali ake kanfúwa maka kamwita zina:

"Muwapani?", masikini na wanawe kanfúwa mbuzi kamwita zina:

"Aliti nani"

Tajili na mali ake kejiwa kuwa nduye kanfúwa mbuzi wakwitiwa:

"Aliti nani"

Suku moja wekála pamoja, tajili na mali ake kamba nukwambileni:

"Muwapani kana vitendo kafumula kulya kwangu kalya piya koka pakinanda kalala.

Kalawa nduye kaamba:

"Kú! Ali na vitendo ndi aliti nani!" Kanya nyumba piya-mu vye, vye, vye."

Ile tajili vinkíma, kapita akidaíli maana ake zina lile, wanu wamwámbila wáamba:

"Libila inzíka munu?"

Tajili akanza kupatana na nduye.

Na hadisi ikísa.

Maana ake:
Munu anfezei jamã yake sababu ya mali.

Hadisi ya Sungula, Nyani, na Nazolo

Paukwa! Pekale! Ákiwepo sungula, nyani na nazolo wapangána ulafiki. Kalawa sungula kawámbila wenziwe:

"Epa mukwijiwa wenzangu fadali kila munu amulaye mamaye na wawaye."

Nyani na nazolo wakiwoláya mama zawo na wawa zawo. Sungula kamúlaya wawaye tu basi kamwasa mamaye kansámisa kantúla panlamba.

Malafiki watatu wale wákipikanga cakulya wakílya pamoja, sungula akizungunúka ákuka ka mamaye akílya tena.

Daima ndi íkiwa tabiya yake mpaka wamonélela. Sungula wakati wakiláwa akiwaláya "nankuka kukojola".

Suku moja wenziwe wawóna kuzidi wáamba:

"Noyu sungula-yu kukojola mpunde mpunde javi kinani?"

Wakisikizána wakinfuláta mpaka panlamba pa mamaye pale.

Wammona keta kafunguliliwa, wale wakilúdi wakúka ukaya.

Sungula kazi yake íkiwa ya kupakasa nanga.

Suku moja imwísila milala, kawalaya wenziwe wale kaamba:

"Omi nankuka kusinja milala."

Wenziwe wale wanzungúnuka lye, wóka ka mama-ye kule weta, ketika.

Kusaka kulawa wansóma kagwila mbanda nomule. Kuja kufika sungula pawenziwe pale, tabiya ndi noile, kawambila wenziwe javi:

"Omi nikuka nikakójole."

Wenziwe wengíla kumona kubanga wáamba:

"Uka fala hapana sacina mwinsho."

Sungula kunundu kule kazungunuka koka mpaka ka mamaye nokule, kwita,

"Jii! Etike munu."

Kapapatula milyango kengila nyumba kansíngana mamaye wa kufwa ijana aba.

Nopalepale sungula kaamba:

"We! Wenzangu waniténda" ... kafunga milyango kalawa koka kwawo kekala na wenziwe wale, katwala moto kaweseza, katandika nanga kekala upande wa luka losi na wenziwe piya wekála nopale kupakasa nanga kuno wakipakaníla.

Somo sungula nopalepale wammóna amugwa masozi

wamwámbila lawa kulosiko sungula aasakile, wamwámbila: “Basi tikwijiwa, kwankulila konta mama-yo timúlaya.” Ulafiki ukifujíka.

Na hadisi ikisa.

Maana ake:
Mwenziwo umwambile kweli, usinfise.

Hadisi ya Nyoka na Sungula

Nyoka na Sungula ákiwa munu na lafiki yake. Suku moja Sungula akimwambila Nyoka:

“Njoo tinang’anizane timmone asáka kwanza kupíla.”

Wakanza kunang’anizana, Nyoka akisokela, akiliuwa, akimwasa Sungula akinang’aniza kakâmba mpaka maso akinkotopoka na masikilo akimpangalála.

Na hadisi ikísa.

Maana ake:
Aifãi munu kunang’aniza saapila.

Hadisi ya Nembo na Sungula

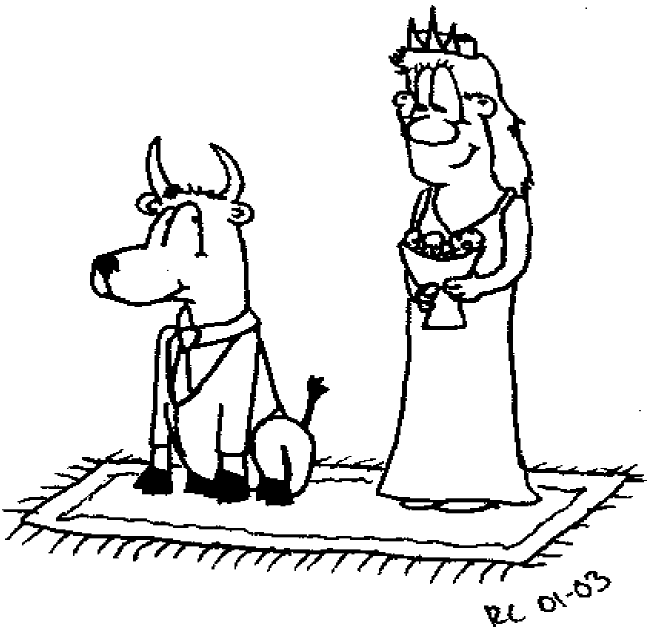

Paukwa Pekale! Akiwepo nfalume wa inti, akiwanawo mwanawe muka mwema atali.

Ikisa, nfalume ile akiwanawo masaamba ake na mmasaamba mwake mule ukiwepo muti mmoja, mmuti-mo akiwepo Nagogo. Akilawa nfalume, akiwambila wadudu piya, akámba:

"Asaka kukidili kumulaya Nagogo-yu onse ndi asaka kunlomba mwanangu."

Fala sambi, muti ule ukiteleza na ukilimba kukweleka pakulu futi.

Suku moja akija Nembo akámba:

"Omi nikidili kumulaya Nagogo."

Basi akiyelela kufunga muti ule na nkonga wake aakidilile konta ukiteleza pakulu. Manyama wengi waja, fala awakidilile.

Suku moja akija sungula akámba:

"Omi nikidili kumulaya."

Akilawa akuka vyake ukaya kuwaza namuna za kumulaya Nagogo ile. Sungula akiwaza, akifikili kaamba sambi nijiwa namuna vyanisaka kumulaya. Nintwala mbuzi na umbwa, na nítwala alufase na nyama.

Subû pakucele, sungula akifika pamuti pale akinfungila umbwa pamuti na muti mwengine akinfungila mbuzi. Akitwala
alufase ile akimpa umbwa, umbwa akikatala kutafuna, akitwala nyama akimpa mbuzi, mbuzi akikatala kutafuna.

Sungula akikola kuwakenekezela novile mpaka watafune kuno akiwebiya fala awasakile. Nopale-pale ndi palawile Nagogo ile akámba:

"Lafiki yangu sungula vinu-vyo kusiyanisa, alufasi-yo mpe mbuzi-yo, nyama-yo mpe umbwa-yo uwawone vyawasaka kutendela ufaji."

Sungula kalitenza kutowa kusikila, akámba:

"Sisikila somo kuwa baidi, nitende mwaja?"

Nagogo akisuka kuno akámba:

"Utwale alufase-yo umpe mbuzi, utwale nyama-yo umpe umbwa uwawone vyawasaka kukudubula."

Akilawa sungula kalitenza tena kamba saali kusíkila. Nagogo akitelemuka tena aje amwambile sana sungula. Sungula nopale-pale akinziusa Nagogo akitwala muti akimpanja Nagogo ile akifwa. Basi sungula akinlomba mwana wa nfalume.

Maana ake:
Ujanja wa sungula kampata muka wansokelele nembo.

Hadisi ya Sungula na Meela

Paukwa Pekale. Sungula na meela wákiwa munu na lafiki yake. Sambi,
wakikala na ulafiki wawo wakupatana sana-sana ule, ata suku-yo, sungula akikala kaamba:

"Nukuka kummona lafiki yangu meela."

Kweli, sungula akimpanda kavalu wake akuka ka meela. Paafikile ka meela kule, kantwala kavalu wake ile kanfungila panlalanja, iye kengila nnyumba pansana akanza kupakanila na lafiki yake meela.

Sambi mwinsho ya kwisa kuwonana na kupakanila, kalawa sungula kaamba:

"Mwaja lafiki yangu! Omi nankuka." (Sungula ndi alaya, anlaya lafiki yake meela).

Basi meela akilongozana naye kunsafiliza lafiki yake sungula mpaka panja pale. Sungula wakati wafikile panja pale, kwamba ampande kavalu wake, kalawa meela kaamba nlalanja wangu upa kavalu.

Akilawa sungula akámba:

"Paaa! Nlalanja wako upa kavalu namunani? Na kavalu-yu wangu omi ndi ninfungile panlalanja-pa? Nlalanja ukupa kavalu?" kadaili sungula. Wengila kumana.

Akilawa sungula akúka akikeshali kumisiliyada (kupu lisiya); ikambiwa jumamosi muje piya tisowele milandu. Suku ya

milandu, wanu piya walingana kabaki sungula, anamba kuja. Wakinlinda, wakinlinda, wammona akija, akifika mpaka pawali wenziwe pale. Fala, sungula kanyata, mwili piya kejala livu! Máma!

Wakikola kundaili :

"Sungula mbana kúkawa, ikisa kuwa javi vyauli-vi?"

Kalawa sungula kajibu kaamba:

"Nikizimisa maji akikolela."

Wanu wale piya washanga na watajabu, wandaili:

"Iye maji akolela mwaja?" wandaili sungula.

Akilawa sungula kajibu kaamba:

"Iye maji kutowa kukolela, mbana nlalanja ukupa kavalu?"

Wakilawa wanu piya wekale pamilandu pale wale waamba:

"Mpeni sungula kavalu wake."

Akitwaliwa kavalu akipewa sungula konta kalilamula mwanyewe. Na kweli nlalanja aupa kavalu.

Na hadisi íkisa.

Maana ake :

Munu cisimwajibu kinu sacimpashile wala

Hadisi ya Nyani na Nyoka

Paukwa Pekale. Akiwapo nyani na nyoka wákiwa munu na lafiki yake. Kila mmoja akimwenendelanga mwenziwe wakipakanila. Novile-novile daima, anta suku-yo nyoka akilawa akuka kummona lafiki yake nyani. Paafikile nyoka ka somo-ye nyani, kansingana somo-ye akitokosa mãi nkuzinya. Kwa kuwa akiwa ncoyo, nyani nakusikila shauti ya nyoka kalawa nkuzinya mule kaja panja kekala, kasa mãi ale pamoto akitokota.

Nyoka akingila nkuzinya kupala moto, akisungulila nkiyungu kawona mãi, akitwala mawili akilya. Nyani pokile nkuzinya mwake, kawona mãi ale aalingane, akikimiwa

akimwambila nyoka akámba:

"Mwenzangu kunitenda caputu kutwala mãi inkiyungumu. Eya mãi-ya a uku, asaka ekalile atonone. Epa kunifuja nanga niwapata wana wa uku. Kwa kuwa kunifuja nfuwo wangu,

ulafiki wetu wisa.

Nyani awele ladi, akuka akikeshali ka nfalume. Nfalume akimwitisa nyoka aje isoweliwe milandu. Zipita suku natu, suku ya ane nyoka akifika ka nfalume kwitika mwito ule. Nfalume akindaili nyoka:

"Mbana kûkawa javi?"

Nyoka akijibu:

"Omi nikitokosa unde zangu nísaka nikavyale."

"Ukaja kuvyala unde za kutokosiwa?" adaili ndi nfalume.

"Iye omi sivyala unde za kutokosiwa, sambi iwa mwaja kuwa uku akwikalila mãi a kutokosiwa?"

Nfalume akiwaza kawona kuwa kweli anta cakwamba ana, nyani ndi alongope.

Na hadisi ikísa.

Maana ake:

Munu aifãi kulongopa,

ila munu ájuzi aseme kweli.

Hadisi ya kusowela ka Luga ya Kimakuwa, Kimakonde, na Kimwani

Paukwa Pekale. Suku moja wâlongozana mmakuwa, mmakonde na mmwani, wakiláwa Magomiya wankuka Nkojo munkukuta. Na kufika kati-kati, bala-bala inyata. Miti ya kusoma isipúka isimánana ya kuno na kuno, vitambi vínamila nsini, na nkukuta ule wankutuwa pakulu.

Basi kalawa mmwani kamwambila mmakuwa kaamba:

"Inama! Pale lafiki yake akimwambila ename anyeme muti usinsome."

Mmakuwa kaamba:

"Ilivai inama mpwana?" Kengila kupayapaya kunang'aniza kuno na kuno ammone nyama, paamba enuke, muti unsoma nkiswa, kalumila.

Basi pawafikile mbele kalibu manika mmwani ile kamwambila lafiki yake mmakonde kaamba:

"Ona muti!"

Mmakonde muti aanang'anize, kalipumuna nkiswa akidaníza kataja kiswa. Kamana "kiswa" luga ya Kimakonde wakwita "muti".

Luga ya Kimwani kwamba "inama", luga ya Kimakuwa "nyama".

Luga ya Kimwani kwamba "muti", luga ya Kimakonde "kiswa".

Na hadisi ikísa!

Maana ake:
Usowezi mmoja nowo úsema kinu cengine nluga yapili.

Hadisi ya Momadi

Paukwa Pekale. Ákiwepo munu wakwitiwa Momadi, kazi yake íkiwa alufiyati. Kekala suku nyingi za wenye kawona kamba aapata kinu. Akása kusona kule akúka kuseza jogu ya nzuluku. Kaseza, kaseza, kapata nzuluku wake mwingi wawenye, akiláwa inti ile akúka inti ya pili na kamiza yake kandika kumiyongo

"Momadi awolaya wanu saba ka mala moja".

Paafikile inti ile wanu wandaíli:

"Kwandika kamiza-yi javi konta?"

Momadi kaamba:

"Kwetu íja vita nikiwolaya wanu saba ka mala moja."

Wanu wale wamwámbila:

"Basi muulaye jini, kawapo jini katikaza nkaya-mu Momadi kamba apana shaka. Kalinda liswa juwa, koka kawasingana walalile, nopalepale kengiza kuwefya mawe. Basi majini wengíla kumana watupu, wakiulayana konta awakijiwa mawe kaali kulawa. Momadi koka kasema kamba majini wesa piya niwolaya, kumbe awaulaye iye, wolayana watupu, wanu wale wakinlípa nzuluku wake, Momade akúka vyake inti ya pili, kasingana yankuseziwa jogu tena, neye kengila kuseza.

Akigenyáli nzuluku mwingi, nakisa kawambila wenziwe javi: twalani livu muje nalo nipike cima mulye.

Wenziwe wale wengíla kukaidi. (Fala Momadi ile ákiwanawo mbolusu mwake keju.) Kweli katwala livu kataya maji kengila kupikisa mmakono, nakisa kawaziusa wenziwe wale katwala keju ile kawapa walya.

Wamba kweli kutitema. Momadi kawambila tena kaamba:

"Omi nítwala liwe nikwefya julu fala aliludila pansi."

Kweli, kalokota liwe kataya nlajubela kantwala njiwa kamwefya julu aludile tena. Wenzi-we wale wakilokóta mawe wakefya aludila pansi. Wakimwambila "uka vyako utimaliza".

Momadi akúka mpaka inti ya pili kasingana kakaza mmwinzi wanu awalala. Kaya ile pawammonile wanu na kamiza ya kwandikiwa Momadi kawolaya wanu saba ka mala moja. Wakiláwa wanu wakúka ka nfalume wakiséma kuwa kaja munu kawa nawo nguvu za kuwolaya wanu saba ka mala moja.

Nfalume akimwita akindaili:

"Uwe kwandika kamiza-i javi konta ya kinani?"

Momadi kaamba:

"Kwetu íja vita nikiwoláya wanu saba ka mala moja."

Nfalume kaamba:

“Basi tulaile mmwinzi-yu, ukimuláya núkupa kaya útawala.”

Momadi kaamba:

“Hapana shaka.”

Wakati waliswele kapita akenénda mpaka akisimanána na mmwinzi, Momadi akituwisíwa akiliténza kwingila nkitundu ca mbuzi, mmwinzi kufika kengila nkitundu mule Momadi akinfungíla, akimuláya, akimwefyéla panja.

Wakati wa kucele nfalume kasikila gilita basi, akúka kansingana mmwinzi wakufwa ijana aba. Nopale-pale Momadi akisinjiliwa upande wake akitawála.

Na hadisi ikísa.

Hadisi ya Miniyani

Paukwa Pekale. Ĺkiwepo kaya mmoja ákiwepo mwananlume akitíwa Miniyani. Miniyani kêkala myaka mingi ya wenye nkaya mule fala wanu awakinkumbukila kamba kawapo Miniyani muinti mule, mpaka ifike suku ya kufwa munu, Miniyani ndi pakijiwikana konta kazi yake íkiwa ya kusimba makabuli.

Miniyani aalifiwe anta suku moja pamatanga, patalili, pamaulidi wala pajambo lisaka kuwa lonse, mpaka suku ya kufwa munu nkaya mule, akitafitíwa Miniyani kandepi aje asimbe kabuli. Miniyani vingíla kuntenda udiya, kekala suku moja kawaza kaamba:

"Epa omi Miniyani sijiwikana mpaka suku ya kufwa munu, nitiwe nikasimbe kabuli namunani?"

Miniyani kawaza ankili azintengemane, koka mpaka kanfalume kundaili. Na kufika ka nfalume kaamba:

"Nfalume epa omi nija kukudaili, kinu kimoji cankunitenda udiya mmoyo mwangu."

Nfalume kaamba:

"Kinani noco, sema!"

Miniyani kaamba:

"Omi nishanga, nkaya-mu omi zina langu

alikumbukiliwa mpaka suku ya kufwa munu, nitiwe nikasimbe kabuli, na kuzikiwa munu ile, sijiwikana tena kamba niwapo, namunani? Epa nija kudaili uwe Nfalume unipe ankili."

Sambi, kalawa Nfalume kanjibu kaamba:

"Miniyani uka uje makeshamungu." Pakucele Miniyani koka ka Nfalume.

Nfalume kaamba:

"Uka uje makeshamungu."

Subû kuca, Miniyani koka tena ka Nfalume kusikiliza, kufika kansingana Nfalume. Nfalume aambile kinu, kafungula nlyango kengila nnyumba katwala jembe, katana na soka kampa Miniyani kamba uka. Miniyani kazungunuka kaludi koka vyake kwake.

Wakati wafikile kwake, kanza kuwaza tena, vinténda udiya mmoyo kupewa vinu vile, sambiliwe kinu na Nfalume ile.

Miniyani kaamba:

"Mama! Nfalume-yu kanenendesa mwaja?"

Miniyani kufikili, kawaza kusama nkaya mule, koka kasakula panundu kekala mali pake yeka, kajenga kitala kekala. Miniyani kanza sambi kulifyomesa mwenyewe kaamba:

"Nfalume kanipa katana, soka na jembe. Novi nitendele kinani?"

Miniyani kafikili kalijibu mwenyewe kaamba:

"Katana ísengula nundu, soka lísinja visiki na jembe lílima minyani."

"Epa nómi silima masamba nílinda kinani?"

Miniyani katwala vyombo vile kanza kutendela kazi ya kulima samba. Miniyani kafungula samba ekitale kumi.

Akivyála kila mbeyu, mbeyu ikiwóta, akilimila lukwekwe, vitambuluka vyaluka mpaka vitokóta. Mwaka ule Miniyani kaluwelya vyakulya vya kushangisa, kila namuna ya mbeyu : mafuluwela, ntama, mpunga, mandiyoka, unde, vyengine sisa. Kutaja.

Suku moja waláwa wanawaka wóka kuuni wansingána Miniyani kaluwelya vyakulya atali, nakuwona kwanza wemíla washánga na masamba awawonile kesilize. Walúdi wóka ukaya, kwawo awemile wóka mpaka ka Nfalume.

Wamwámbila wamba:

"Nfalume kuna habali?"

Nfalume:

"Sina!"

"Epa tija kukwambila, ofwe tílawa tikúka kuuni. Tikúka mpaka panundu tinsingána Miniyani kaluwelya vyakulya nusula mina llhahi, kweleza siyo ajabu, kauli ya lajabu. Njala itikolai nnundu-mu Miniyani kaluwelya atali."

Nfalume kaamba "asante", wanawaka wakilúdi. Wakati

wavyenele nkaya mule piya kuwa Miniyani kaluwelya vyakulya vingi, nopalepale Miniyani kanza kwijiwikana, wanu waláwa baidi wakúka ka Miniyani kuza vinu. Tangu mida aíkiwepo njila ya kuka ka Miniyani, mala moja ilawílila njila.

Sambi zina la Miniyani likwijiwikana, kawapata sambi malafiki wengi na talifu sambi zikuja ka Miniyani vyaakisaka novile.

Suku moja Miniyani kalawa koka kanfalume kamwámbila kaamba:

"Omi Miniyani sambi nikwijiwikana, kila kinu cikitendíwa anta iwe baidi wakuja wanu kunambila."

Nfalume kaamba:

"Uwe Miniyani munu kamba ana kinu ejiwikana mbele ya wanu, ntamana núkupa katana, soka na jembe ukalime masamba uluwelye wijiwikane."

Na hadisi ikísa.

Maana ake:
Munu saana kinu, ejiwikana.

Hadisi ya Selemane na Maliyamu

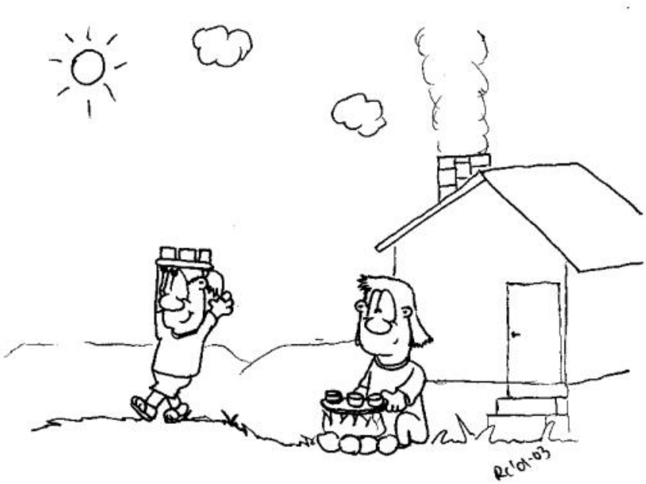

Paukwa Pekale. Mainsha a Selemane na nkawake Maliyamu. Nye
Selemane akwikala bailu ya Kumwamba, distlito ya Wibu na nkawake nunu Maliyamu. Wawanawo wana watatu, wawili wafyoma shikola, mmoja angali toto.

Nye Sele kazi yake íkiwa ya kutambiza na kusoma inswi. Inswi zake akukanga akiuzanya ku Unidade Pesqueila - Plojeto CRIAA. Nú Mamu kazi yake kutenda mikate na dosi. Maji
akijála, akúka nawo mwani akikakánya na inswi za wakavogo.

Nkavogo kwisuka mungalawa, kana nkate na dosi, kupunguza njala ya mbali.

Subû namapema akilamúka, nú Mamu ákitaya maji kucowelo a kowa Nye Sele. Kowa kwisa, ákitwala pavu lake, kifyu, lupo, nzizi wa nanga, viloo vyake kiyasi ca

vitanu, magaga ake, piya vile kefyela nsaku ya nailoni, akitwala nyambo yake, afi, tanga na kilemba cake kalawa safali ya mwani kusókola.

Nyuma kuno, nú Mamu neye akowa sana-sana, ikisa awoza wana, akwipika masaza kawapa wanywa, wana wale wóka kushikola kufyoma, toto ile abaki na mamaye. Nú Mamu kupumula aba javi-pa, ákoza nsuzi wake, akwipula, alokota vyombo vyake vya mpila na vya luminyu akósa afinikiza palutata.

"Tabiya yake nú Maliyamu vyombo vile aasanganya na vyamwalumali, konta vya mwalumali vyanawo suku yake maalumu, kamana akopeleza kupanjika caputu-caputu".

Nú Mamu kalamuka tangu alufajili akivulúla ufu wake, mpaka wakati ule kunang'aniza loloju ufu uwa patabwa kankuvílinga mikate.

Nopalepale, ndi pasikila "hodi!" (nikidili kulapa kafika nduye). Mamu kaamba:

"Hodina, Fatinya?" Kweli kupita ndi neye.

Kadailiwa Fatinya:

"Kuu! Iye mbana kuvimba kumaso kuwa nlwele?"

Kamba:

"Vyawijiwe, mwali maduu ake aténda nkate wa mãi."

Kulawa Fatinya kaamba:

"Omi silwaziwa anta kinu."

Nunuye kaamba:

"Wesa moto unitendele dosi, Fatinya anta mashaka kutenda kazi panunúye."

Kutenga sikilo, kasikila nyumba nyengine kunyanguliwa.

"Osani vyombo-vyo upezi mutaye kumaso muke kushikola ... piya vyakusiyana vitupu. Wakosa vyombo sawataile kumaso, anta nsúwaki awatafune na juwa nelo likoléla, nfyomi onse kawa kushikola mida, ewo wankumana. (Kawona avina faida kusikiliza).

Mwanisowele mule mikate issa kukandiwa ifiníkiwa, nú Mamu na Fatinya wankusinja dosi yawo. Kwisa kuwalanga dosi, wengila koca mikate piya wesa, nú Mamu mulu munjila safali ya mwani, maji newo asánja kwijala. Kufika

wakavogo, nú Mamu ana nkate anta mmoja, wala dosi anta moja, kaludi koka kukaya na inswi zake, kawasíngana wanawe walúdi kushikola.

Kapalanga inswi zake, katumbula, kosa na kanika. Epo nye Sele kawa ku Plojeto kankupima inswi zake. Mpunde sinkulu, kalawilila. Nye Sele kwefya vyombo vya kazi ya

mwani, kana abali ya nú Mamu.

Nú Mamu:

"Abalini ya mwani?"

Mwenye:

"Ngema, nye Sele kucowelo kowa, Fatinya kule katumba naye kidudu ca inswi kumpalanga."

Mwana katupa mida koka kubazali kaludi, kajanawo kila kinu ca munsuzi. Usitikine nsuzi wa Wibu, wasifile Ndalusi akamba:

"Tangu sinamba kulya nsuzi kamba lelo"

na akisifu tena kaamba:

"Nyenye wipikiwa nsuzi wa mbale! Nikamba siyo mbale, aukenenda pacanja."

Nú Mamu kuno na kuno kepika cima walya. Kazi za pakaya pale nyingi zawenye, gilita nupu. Na shindo, minyani na minyani íkula pakaya pale. Apalaliwa usingizi wala aupo ufuko.

Nye Sele pale mwingi wawenye kana nzuluku akosa kulawa aba kupita akenenda shaliya kawanawo konta aimpata jitimai.

Nú Mamu na nduye wabaki wakitenda shuguli nyengine za pakaya. Cilawa kinu pale, mafia atenguwa mengine, kuno nú Mamu kwipika kulya ka jiloni Fatinya na tizala kukalanga inswi.

Kwisa shuguli zile piya, nye Sele kafika, asaka kowa na shaliya iwapo nyingi kwake. Konta maji awapo mengi, manyumba mengi a Wibu kila luwani uwapo nlimbu na milimbu ya Uda ayenendeliwa baidi.

Kwisa kowa, cakulya cilingana pananga.

Nye Sele kana nafasi, kadambwinya glavadoli yake, akulya kuno akisikila muzika wa Eva Mendonsa,

"pale pawa pendo, basi na mali pa pendo apakosa balaka".

Kwisa kulya, juwa liswa. Nú Mamu katandika luwanvi wekala kupakanila, na upande mwengine walala wana.

Fatinya koka kammona mamaye kaludi, sambi neye kalawa koka kuseza, kweli, shaliya ya mwali kutikinya mwili. Nye Sele na nkawake nsana kazi nupu na cawasakula wankupata nafasi yawo.

Pawekale pananga pale nú Mamu kankumwimbila nlume wake ile akwamba:

"Siwele mwana wa mama, dosi nanga katenda nani?"

Mwenyezimungu atipende, Azidi kutipa imani. Nipongoliwa nikula akinilela mama na baba. Niwonelela ntagi aba na aba kibaba.

Epa Wibu niinshi mida, niwona kila kazi yanawo faida. Nilifunga loloju na sintu ya ngamiya, kunang'aniza juwa kukiwa mawingu kwangamiya.

Engile mapaketi tiwe matagili, Tako masikini mulu tagili.

Nye Sele nopale umpata usingizi kalala.

Nú Mamu koka katandika kinanda, kosa maulu, kanlamusa nlume wake woka nnyumba, kaludi kakunja luwanvi katula, kafunga milyango walala. Ndi mainsha a kutwa a nye Selemane na nú Maliyamu. Kukica mambo ndi novile suku daima na balaka zawo moja kammoja.

Na hadisi ikisa.

Maana ake:
Munu na nlumake siti wapendane
na piya wakole kazi.

Hadisi ya halusi ya Sungula

Paukwa Pekale. Akiwapo mwali mmoja bubu, akikatala kulombiwa. Wanu wengi kawakatala. Nlume akija onse akinkatala.

Suku mmoja akilawilila sungula akimpófya akitendeliwa alusi. Sungula-ile daima-zi wenziwe wakinshupa, konta ya

kunlomba muka sasowela. Sungula akilapila akamba ansoweza nkawake bubu ile.

Kweli, Sungula akintwala nkawake wakuuka kwawo sungula. Daima wakilawanga wakuuka masaamba mpaka ukifika wakati wa kuvyala. Masamba awo awalimile ale wakivyala mpunga. Paufikile wakati wakutaya mise, ile Sungula
akizungunusa, mise ya mpunga ule, mizipe akiloza julu. Basi muka-ile nakuwona kakalilika, kawona kuzidi kamwambila nlumake sungula ile kaamba:

"Mwenye musizung'unuse mpunga-wo."

Basi Sungula kuja kunsikila muka ile akisowela kaamba:

"Basi, asa kutaya mise-ko, tuke ukaya, juwa liswa."

Wakiludi onse kuno wakipakinila mpaka ukaya. Wanu piya wakishanga pamoja na jamã za muka. Sungula akimpata muka.

Na hadisi ikísa.

Maana ake:
Sungula katuliwa kuwa njanja kuwapunda wadudu wengine.

Hadisi ya wana watatu

Paukwa Pekale. Wakiwepo wasimana watatu wawa yawo mmoja. Wawa yawo ile kalavya nzuluku kawatongela wanawe kila mwana kontu miya. Wawayawo ile kainshi myaka aba javi ikisa ampata maiti kafwa. Wana wale wamba kuwa epa wawa yetu kafwa, tipite tikitenda lai. Kweli, walawa piya walongozana njila moja, nakufika mbele, wasingana njila natu.

Kila mwana katwala njila yake. Wakwanza koka kafika kaya kansingana munu wa kufwa. Nopale-pale, kaja nkulungwa na lufyailo kampanja munu ile kazilipuka.

Mwana ile kaamba:

"Babu niulizeni lufyailo-li."

Nkulungwa ile kajibu kaamba:

"Ukisaka lavya kontu miya."

Lapazi ile akilavya kontu miya zile akimpa na nkulungwa ile akitwala lufyäilo lile akimpa.

Wapili koka kaya nyengine kansingana munu na kililolo ca kuwona makaya piya. Lapazi ile kalebela kuuza kililolo cile. Mwenyewe kamba ukisaka lavya kontu miya utwale. Lapazi ile akilavya kontu miya akitwala kililolo cile. Lapazi watátu koka kafika kaya kansingana ndege kammuza kontu miya.

Zipita suku nyingi zawenye ikisa, piya wale waludi wasimana pamasimana-njila pale wengila mundege woka ukaya. Nakufika ukaya, piya wengila kwajibiyana na mwali mmoja.

Sambi mwali ile umpata ulwele kapelekiwa Nampula shupitali, nakufika Nampula kekala suku mbili, yatatu kafwa.

Lapazi awuzile kililolo ile kammona mwali ile kafwa. Akiwambila wanduze. Lapazi wa lufyailo ile kaamba:

"Dambi! Kamba nikiwanawo ndege nanga nuka nimpanja mwali-yo kazilipuka."

Lapazi mwenyewe ndege kaamba:

"Ingilani mundege-mu tuke."

Kweli wakingila piya wale mundege mule, mpunde sinkulu wafika Nampula. Nakufika lapazi wa lufyailo kampanja mwali ile na lufyailo lile kazilipuka.

Mamaye mwali katenda ladi! Koka katenda maziwa kopo natu falakini maziwa ale ejale mmakopo mule, katwala mawele ake kaminya alawa maziwa kejazila kopo zile piya, nakisa kaweta piya wale kawakalibisha sana-sana wakanywe maziwa ale.

Pawakalibishiwe wakuka, nakufika lapazi mmoja kakatala kunywa maziwa ale. Sambi wanu wadaili. Epa asaka kunlomba mwali-yu nani?

Kalawa nopale munu kajibu kaamba:

“Asaka kunlomba ndiyu akatale kunywa maziwa-yu.”

Konta wanywele maziwa a nkopo ale walumbuze mwali-yu mwali ile, konta wajiji wele limoja.

Na hadisi ikísa.

Maana ake:
Mida wana wa kujiji wele limoja,
wakikula wakitafitiyana kamba munu na nduye
au nlumbuwe.

Hadisi ya lapazi

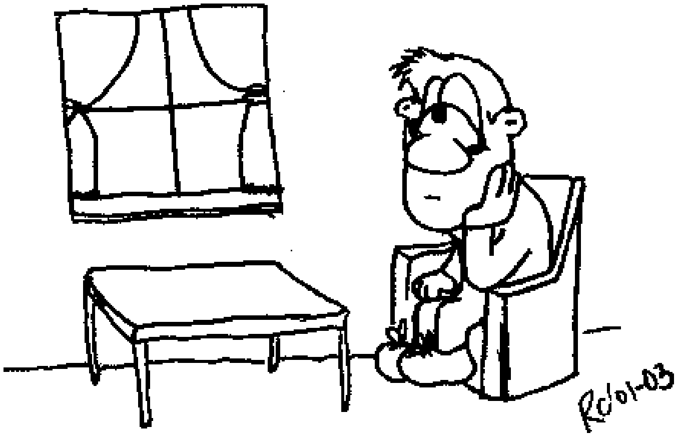

Paukwa Pekale.

Ákiwepo mwananlume kazi yake íkiwa ya kutámbiza. Mwananlume akisikíla ipita faladi nkaya mule, iye aakúka kuzíka na ikifika jumã aakúka kunsikiti kuswali. Sambi nkaya mule ujkija ulwele ukimpata mamaye. Lapazi ile akimwása mamaye akúka vyake mwani. Suku moja wakati waludile mwani, kansingana mamaye kafwa. Nopale-pale hapana

namuna tena, kapita akiwambila wanu kuwa mama kafwa. Wanu wandáili epa kuzíka lini?

Kawajibu kaamba:

"Kuzika jiloni."

Wanu wale wasikízana nkaya mule piya kuwa lapazi sasaka kuzíka ile mamaye kafwa, epa nofwe piya tisuke kuzíka.

Wakati waifikile jiloni, lapazi ile kekala kuwalinda wanu waje wakazike.

Kekala, ajile anta munu mmoja. Mama! Aasokeziwe lapazi, kalawa tena kupita akiwambila wanu wale piya, wanjíbu wámba:

"Tikuja subû."

Kekala kawalinda subûu awajile, kammona mamaye kankuvunda, katwala kafani kanfindika kamweleka, katwala afi koka mpaka mwani kantaya mamaye ile muntumbwi, akipita akitaya afi.

Nopalepale kanza kukumbukila akámba:

"Kamba nikipitanga kufaladi, mama nanga wanizikisa."

Akúka mpaka kati-kati ya baali akilitosa mmaji pamoja na mamaye.

Na hadisi ikísa.

Maana ake:
Munu akisikíla faladi ájuzi alípe nafasi oke akazíke.

Hadisi ya Sungula mmasamba

Paukwa! Pekale!

Sungula kázowelela kuka masamba awanyewe kwiwa vinu.

Suku moja sungula kasinganiliwa mmasamba akikoliwa na mwenye masamba ale.

Mwenyewe masamba ile kantweka sungula njulu, nakisa kaamba:

"Paa!"

Epa akúka vyake fadali ninfinike na tambolu. Kweli kinfiníka na tambolu akimwasíla kisimana kunang'anizila.

Sungula kamwámbila kisimana ile kaamba:

"Funula tambolu-yi aba javi, penú."

Kisimana ile kafunula penú, kafinika.

Sungula kamwámbila:

"Tena." Kisimana akifunúla tena penu akifiníka.

Sungula kaamba:

"Tena, tena, tena."

Kisimana ile akifunula, sungula akipenya akúka vyake. Mwanyewe wakati waludile kankola kisimana kancapa. Wakati mwengine, wasimana wápamaniwa bule sawakosile kinu.

Na hadisi ikisa.

Maana ake:
Kisimana onse aakawa kutenvyeka,
na kamba aatenvyeka siyo kisimana.

Hadisi ya mwivi

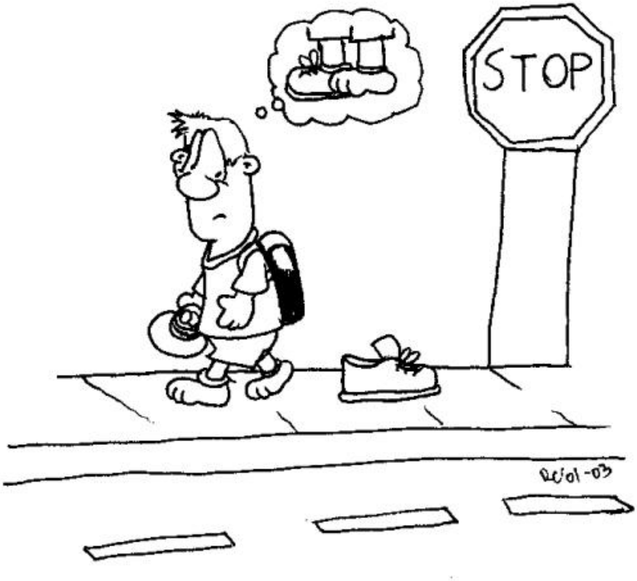

Paukwa! Pekale!

Akiwapo mwananlume, suku moja kalawa pakaya pake koka kusókola.

Kenenda, aapatile kinu, kaludila kwake. Kawaza kunfunga mbuzi wake mmoja oke akamuzanye, apate nafaka. Kweli, kankola mbuzi wake, ile kanfunga koka naye kumumuzanya. Kenenda aba javi kasimanana na mwivi, wengíla kupakanila.

Mwivi kaamba:

"Omi usinisezele nukwiwila mbuzi-yo na ujanja wangu."

Mwananlume ile kanza kukaidi, kuno akiséka ha, ha, ha!

Mwivi ile kasakula vilatu vyema sana-sana, katuwa kinundu-nundu, kampitila mbele, kefya mu-njila kilatu kimoja.

Mwananlume ile kenenda na mbuzi ile kafika mpaka nopale pefile kilatu pale, nakuwona kilatu cile, kaamba:

"Mama! Uwone balai! Nilokota kilatu kimoja, visiwe viwili? Iye kilatu kimoja nitendelani? "

Kasa nopale, kapunda koka vyake, kenenda tena kitambo, kasingana kilatu cengine cenziwe casile cile. Mwananlume ile kaamba:

"Uwone vyanitendile vitendo kwasa kilatu cile!! Nikukila."

Kantwala mbuzi wake ile kanfungila pamuti, sakola kasa pansi na kilatu cile kasa nopale. Mwivi ile kaja kantwala mbuzi, kilatu na kamatiya kokanavyo , na kilatu casile mwana

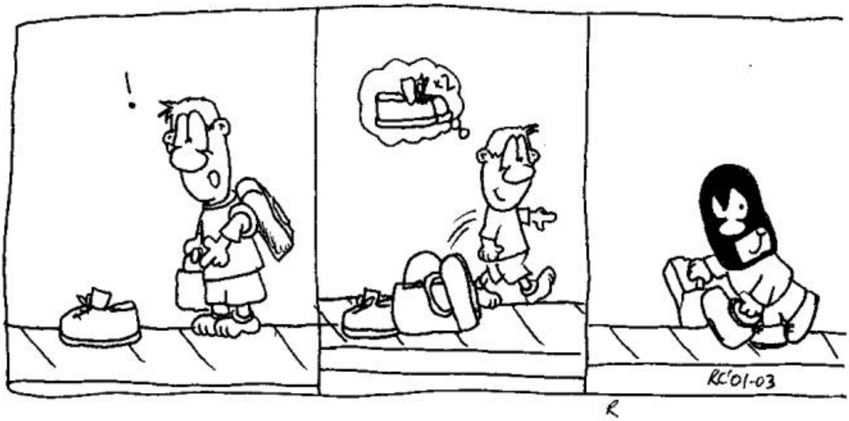

nlume cile, wakati wasile kâtwala mwivi noile.

Mwananlume wakati wokile kunang'aniza kilatu nyuma kule, aasingane, nakuludi, mbuzi, kilatu na kamatiya paasile pale aasingane. Akámba:

"Mámá!"

Akibaki tabani. Akiludi akuka ukaya maji kubwa-kubwa.

Na hadisi ikisa.

Maana ake:
Ukilokóta kinu usase.

Hadisi ya Budela na Kalembe

Paukwa! Pekale!

Akiwepo nfalume nembo na nfalume namakwakwa. Wêkala muda wa myaka miwili, mwaka wa tatu awatowa maji. Nfalume nembo akamulu kuwa usimbiwe nlimbu, wadudu piya wakíja, ila aliya za nfalume namakwakwa awajile kusimba nlimbu ule.

Basi aliya za nfalume nembo wakisímba nlimbu mpaka ukiláwa maji.

Basi wanu wa nfalume namakwakwa ikiwakáza nyota, wakiláwa usiku wakúka kunlimbu kule wakitéka maji. Basi wale wasimbile nlimbu wakúka subû wákisingana maulu a wanu wa nfalume namakwakwa, wakúka wakimwambíla nfalume nembo.

Nfalume nembo akiwéta mawazili wake akiwambíla akamba:

"Lalikani vita, tuke inti ya wanamakwakwa tikawolaye konta watisézela. Ofwe tiwéta kusimba nlimbu wakatála, sambi wakuja wakiteka maji, sababuni?"

Inti ya nfalume nembo ile akiwápo mwali akitíwa Budela na inti ya nfalume namakwakwa akiwépo nnemba akitíwa Kalembe.

Basi Kalembe na Budela wákiwa munu na awala yake. Budela wakati wasikile habali ile kwanza moyo umwingílila utungu, kejiwa kuwa ikingíla vita inti ya wanamakwakwa, siti Kalembe aulaiwa.

Basi Budela akiláwa mpaka inti ya wanamakwakwa akimwíta Kalembe wakúka pafukutu, Budela akilinamíla kulila Kalembe akindaíli:

"Budela ulilani?"

Budela kaamba:

“Nílila, epa nija tilayane.”

Kalembe kandaili:

“Ukuka ndepi?”

Budela kaamba:

“Suka maala, ila nílila kukuwonela utungu.”

Kalembe kandaili kaamba:

“Kusikila kinani?”

Budela kaamba:

“Kwetu awapo mawazo a vita!”

Nfalume nembo kaweta mawazili wake kawambíla javi lalikani vita tuke tikawolaye piya wanamakwakwa. Basi Kalembe uka ukamwambile nfalume awambile aliya wake mutile jumatanu, usiku wa jumane ikuja vita.

Basi Kalembe akúka mpaka ka nfalume akimwambíla.

Nfalume kandaili Kalembe kaamba:

“Pawekalepo Nlungu akiwápo?”

Kalembe kanjibu nfalume kaamba:

“Awelepo. Ákiwa nembo na mawazili wake tu basi.”

Nfalume wa wanamakwakwa akámba:

“Basi ofwe atifwa.”

Kinu sacina ushahidi wa Nlungu acikuna ila lázima kutila konta vyema kumwamini Nlungu, na kulikengela kúsitawi.

Basi namakwakwa akiwéta mawazili wake akímpa habali zambiliwe na Kalembe nakisa akimwambíla awambile wanu

watile. Basi wazili akipíta akiwambíla wanu.

Fala kwa kuwa Mwenyezimungu ndi nkulu vita aitendiwe tena na wanu awatilile nkaya mule.

Na hadisi ikisa.

Maana ake:
Acikuna kinu sasakile Mwenyezimungu.

LIDEMO.NET
LÍNGUAS DE MOÇAMBIQUE